

Darul și dobânda

Ing. Casian Balabasciuc

Direcția Silvică Suceava, Ocolul silvic Moldovița

În “Dicționarul limbii române moderne”, noțiunea de civilizație se definește astfel: “nivelul de dezvoltare a societății și al culturii materiale atins de o formație social-economică; stare a vieții sociale, economice și culturale a unui popor sau a unei epoci”. Înseamnă că, pentru a ne da seama de nivelul pe care l-a atins societatea noastră, ar trebui să trecem în revistă cel puțin trei mari repere care o definesc: starea socială, economică și culturală. Dacă o vom face cu toată răspunderea și în mod cu totul obiectiv, nu vom avea deloc motive să ne mândrim cu nici una dintre ele, atât societatea, economia, cât și cultura românească aflându-se într-o perioadă cel puțin nefastă. Motivele care au provocat această stare nu sunt imputabile nici ținutului geografic cunoscut sub numele de România, nici divinității, nici fatalității, ci doar omului.

Indiferent de valorile sale materiale, o societate poate fi caracterizată fără greș după modul în care își respectă și își îngrijește mediul de viață. Chiar dacă o face fără să conștientizeze faptul că protejându-și ecotopul se autoprotejează, putem să discutăm despre un început de civilizație al respectivei societăți. Dacă dimpotrivă, comunitatea umană, prin activități specifice, perturbă și chiar distruge echilibrul natural, cu tot regretul, nu mai putem să o considerăm civilizată. În asemenea caz, se poate discuta mai degrabă despre civilizația pădurii și sălbăticia oamenilor.

În vreme ce statele cele mai avansate ale Europei își încurajează cetățenii să desfășoare activități nepoluante, nedistructive și care necesită un mai mare grad de inteligență, la noi, îndeosebi în zonele rurale, atmosfera me-

dievală de exploatare irațională a resurselor naturale persistă.

Ne dorim integrați în Europa, în structurile atlantice, în organizații din care fac parte țări dezvoltate și ne mirăm că lumea ne întoarce spatele sau, în cele mai bune cazuri, ne amână politicoasă, strâmbând din nas. Cum să nu o facă dacă încă nu ne-am pierdut izul de stână și de bălegar? Pe drept cuvânt, agricultura este o activitate tradițională în România. Aceeși tradiție o au multe alte țări, care însă se deosebesc net de noi printr-un mic amănunt: evoluția. Să revenim la “Dicționarul limbii române moderne”, care ne explică: a evolua înseamnă “a trece printr-o serie de transformări, prin diferite faze progresive, spre o treaptă superioară”.

În 1935, Gheorghe Nedici, profesor la Școala Politehnică “Regele Carol II”, spunea în introducerea din “Tratatul de drept silvic român”: “Defrișările nechibzuite de păduri și abuzul săvârșit cu pășunatul sunt cauzele care au redeșteptat vechile torente inactive din timpul perioadei glaciare, distrugând armătura păduroasă, care acoperea câmpul încă din timpul vechii lor activități. Evul Mediu, întărind ideea siguranței personale, a făcut ca și văile munților să fie populate, împrejurare grație căreia pădurile au fost distruse și împinse către vârful munților, fără nici o chibzuială”.

Iată, descoperim că până în pragul mileniului trei, poporul român încă nu a înțeles că zootehnia nu se face în pădure, că defrișările de pădure duc irevocabil la distrugerea mediului său de viață, cu alte cuvinte duc la distrugerea țării. Mai mult, în numele unei democrații cel puțin de neînțeles, se continuă aceste distrugereri, considerând ca antisociale reglementările legale, și așa destul

de firave și neputincioase, care încearcă să mai îndulcească întrucâtva declinul social și devastarea mediului natural.

Silvicultura românească, unul dintre domeniile științifice românești recunoscute pe plan internațional, a avut întotdeauna spirite înalte și minți clarvăzătoare, care au atras atenția asupra pericolului care planează asupra viitorului țării prin devastarea pădurilor. Cu toate acestea, chiar dacă au fost voci care să se ridice pentru apărarea pădurilor, nu s-au găsit urechi care să le audă, fapt confirmat prin continua agresare a fondului forestier. Astfel, una dintre cauzele cele mai acute care provoacă declinul pădurilor rămâne pășunatul. Nu întâmplător, în același “Tratat de drept silvic român”, Nedici și Zotta subliniază faptul că “pășunatul vitelor în pădurile tinere având vârsta mai mică de 10 ani” a fost asimilat cu defrișările. Mai arată cei doi autori că “pășunatul în pădure, chiar moderat, îi dăunează; un abuz însă o sărăcește, o ruinează ... Pășunatul, cu timpul devenind dăunător vegetației forestiere, autoritatea publică a trebuit să intervină pentru a preveni ruinarea pădurilor”.

Codul silvic din 1910 deținea o referire expresă la pășunatul în păduri; în secțiunea a IV-a, articolul 15 prevedea: “pășunatul în pădurile supuse regimului silvic este cu totul oprit”. Erau exceptate pădurile private, pentru care proprietarul de drept putea dispune de pășunat după cum credea de cuviință. Înainte de Codul silvic din 1910 totul se considera permis.

În Codul silvic din 1964 se specifică: “Pășunatul în pădure este permis în locurile și condițiile stabilite de Ministerul Economiei Forestiere”. Era o formă mascată a dictaturii politice, deoarece ministrul, fiind inechitabil și omul partidului, stabilea, firește, ceea ce îi dicta partidul. Și cum partidul ordona ca vitele să dea lapte mult, iar arborii să crească drepti, era posibil orice. Astfel s-a creat precedentul, deoarece românul nu-și pune niciodată problema dacă e bine sau rău, ci își amintește numai dacă s-a mai făcut acel lucru sau nu, și aceasta numai în cazul în care ceea

ce își amintește îi convine. Ce nu este în interesul propriu este uitat cu desăvârșire.

Pentru generațiile viitoare putem justifica de ce silvicultorii se opun pășunatului în pădure. Nu putem justifica însă de ce nu s-a putut stăvili această activitate cu toate efectele sale dezastruoase.

Se pot identifica două tipuri de prejudicii pe care le aduce pășunatul vegetației forestiere: prejudicii la nivel de arbore și cele aduse arboretului. La nivel de arbore, prin pășunat se poate produce rănirea, facilitarea infestării cu ciuperci parazite a exemplarelor rănite, modificări ale coroanei și ale portului forestier, debilitarea sau chiar suprimarea puietilor, deprecierea lemnului. La nivel de arboret se constată următoarele modificări induse de pășunat: slăbirea rezistenței la doborâturi de vânt și rupturi de zăpadă, modificări ale compoziției prin consumarea preferențială a unor specii forestiere (de exemplu, foioasele sunt preferate rășinoaselor, iar dintre rășinoase, bradul și laricele sunt afectate cu prioritate), împiedicarea regenerărilor naturale, reducerea rezistenței la atacurile unor agenți fitopatogeni, facilitarea dezvoltării atacurilor în masă ale putregaiului roșu.

Radu Ichim, în lucrarea sa “Istoria pădurilor și silviculturii din Bucovina”, citează un paragraf din amenajamentul Ocolului silvic Breaza din anii 1911-1920: “În arboretele tinere se constată și aici, ca și în cele mai multe ocoale de munte, dezavantajele pășunatului vitelor. De pe acum se constată pagube prin roaderea lujerilor, bătătorirea solului și rănirea rădăcinilor, care daune sunt în strânsă legătură cu apariția putregaiului roșu în arboretele de molid. Paguba care se produce este mai mare decât avantajul”. De asemenea, în aceeași lucrare se arată că “în amenajamentul Ocolului silvic Dorna din anii 1878-1887 se propune a se interzice complet pășunatul în pădure, venitul modest pe care îl aduce necompensând daunele”. Iar concluzia pe care o enunță Radu Ichim în încheierea capitolului referitor la pășunatul în pădure este fermă: “Nu se poate vorbi de o silvicultură modernă în condițiile

practicării pășunatului. Formele moderne de furajare a animalelor constituie singura soluție certă și eficientă pentru evitarea în viitor a pășunatului în pădure.”

Fără îndoială că, pe lângă pagubele provocate pădurii de către vite, apar și cele provocate de către celălalt animal, cel înzestrat cu rațiune. Păstorul cel lipsit de cultură și prea puțin civilizat simte nestăvilita dorință de a-și lăsa înscris numele și importanta funcție pe trunchiurile arborilor, pentru a-și face publică existența sau a-și eterniza personalitatea. La fel, din aceleași motive, cu toporul, barda sau cuțitul produce securi de arbori, mutilări sau cioplaje. În alte situații, foarte numeroase de-a lungul vremurilor, datorită acestor subproduse ale speciei umane cad pradă incendiilor sute și mii de hectare.

Tot Radu Ichim ne atrage atenția, lăsându-ne să cugetăm asupra acestei probleme, cu următoarele rânduri: “Între anii 1918-1934 numărul incendiilor de pădure s-a ridicat la 26, iar suprafețele afectate la 1800 ha. Între anii 1926-1934 s-au produs cele mai multe incendii, cele mai afectate fiind ocoalele Frasin, Moldovița și Brodina.”

Creșterea vitelor în forma actuală, de iluzorie furajare în păduri, este nu numai o activitate inefficientă, dar și distructivă. Cultura pământului, creșterea vitelor și vânătoria au fost activitățile de căpătâi din comuna primitivă și, pe drept cuvânt, pot fi considerate cele mai vechi meserii. Dacă vânătoria și-a pierdut oarecum rostul, agricultura și zootehnia sunt și vor fi mereu de actualitate. Important este ca omenirea să le integreze într-un cadru normal, să fie practicate în mod civilizat, eficient și ecologic. Acest lucru trebuie acceptat de cei care practică aceste activități, dar și de cei care conduc societatea. Atâta vreme cât conducătorii politici nu vor dovedi că sunt și buni gospodari, țara se va afla în cumpănă, iar viitorul ei va fi incert. La fel, atâta vreme cât omul de rând nu va înțelege că bunăstarea sa și a familiei sale depinde nemijlocit de truda și chibzuința sa, nu va avea niciodată o situație materială solidă. Exploatarea irațională a resurselor naturale duce inevitabil

la sărăcie și decadență. Natura nu este un izvor nesecat de prosperitate dacă nu este ocrotită cum se cuvine, iar omenirea trebuie să conștientizeze faptul că depinde întru totul de ea. Un mare spirit al acestor meleaguri, Nicolae Steindhart, a făcut o afirmație care ar trebui să devină deviză pentru români: **“Dăruind vei dobândi”**.